

Asia: VN/36421/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yleisestä asumistuesta ja eläkkeensaajan asumistuesta annettujen lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Näkövammaisten liitto huomauttaa, että tämän lausuntopyynnön lausuntoaika ajoittuu yleiseen lomakauteen. Lausuntopyyntö julkaistiin 27.6.2024 ja lausunnot on jätettävä 7.8.2024. Näin lyhyt lausuntoaika yleisen lomakauden aikana on vastoin säädösvalmistelun kuulemisopasta.

Suomi on ratifioinut YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen yli kahdeksan vuotta sitten. Sopimus on voimassa lain tasoisena. Se on Suomea sitova ja sitä on noudatettava.

Sosiaali- ja terveysministeriö on tämän lausuntopyynnön jakelussa sivuuttanut vammaisjärjestöt eikä siten ole noudattanut YK:n vammaissopimuksen velvoitetta. YK:n vammaissopimuksen 4 artiklan 3 kohdan osallistamisvelvoite on yksiselitteinen. Näkövammaisten liitto huomauttaa, että lausuntopyyntö olisi tullut lähettää myös eri vammaisjärjestöille. Se, että lausuntopyyntö on yleisesti saatavilla lausuntopalvelu.fi -sivustolla ei ole riittävää.

Lausuttavaa yleisen asumistuen enimmäisasumismenojen kuntaryhmityksen muuttamisesta (yleisestä asumistuesta annetun lain 10 §)

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Ei lausuttavaa.

Lausuttavaa yleisen asumistuen varallisuusharkinnasta? (yleisestä asumistuesta annetun lain 13 §)

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Mikäli ihminen näkövammautuu äkillisesti, hänen taloudellinen tilanteensa voi romahtaa nopeasti. Näkövammaisten liitto huomauttaa, että tällöin omaisuuden huomioimisessa tulisi olla suoja-aika (esimerkiksi vuosi), jonka aikana omaisuus ei vaikuta asumistukeen. Sairastuessa ja/tai vammautuessa ihmisen tulot romahtavat. Nyt suunnitellut leikkaukset muun muassa sairauspäivärahaan kertaavat vaikutuksia. Myös suunnitellut asiakasmaksujen korotukset osuvat juuri tähän joukkoon ihmisiä. Tämän vuoksi Näkövammaisten liitto esittää, että mikäli hallitus esittää tässä luonnoksessa olevia muutoksia, yllä mainittu suoja-aika säädetään.

Äkillinen näkövammautuminen vaikuttaa lähes poikkeuksetta olemassa olevaan työkykyyn hetkellisesti tai pidempiaikaisesti. Vaikutus on usein merkittävä eikä tilanne korjaannu hetkessä. Kun työssäkäyvä tai yrittäjänä toimiva ihminen näkövammautuu, työnteko keskeytyy lyhyemmäksi tai pidemmäksi aikaa ja tulot romahtavat. Tilanne voi tasaantua näkövammaistaitojen oppimisen ja työn uudelleenorganisoinnin, mahdollisen uudelleen koulutuksen tai muun vastaavan myötä. Näkövammaisten liitto huomauttaa, että tässä tilanteessa on kohtuutonta joutua realisoimaan omaisuuttaan vain siksi, että näkövammautumisen vuoksi taloudellinen tilanne on heikentynyt joksikin aikaa niin merkittävästi, että ihmisen toimeentulo on vaakalaudalla.

Muuttaminen halvempaan asuntoon ei aina ole mahdollista. Muuttaminen voi olla näkövammaiselle suuri haaste ja vaikeuttaa itsenäistä toimintaa sekä heikentää toimintakykyä pitkään. Tämä on riskinä etenkin silloin, jos asuinympäristö muuttuu. Asunnon ja sen ympäristön esteettömyydellä ja turvallisuudella sekä liikenneyhteyksillä on suuri merkitys. Näkevän ihmisen on aivan eri asia muuttaa uuteen asuinympäristöön kuin näkövammaisen. Lisäksi on huomattava, että asuntoon on mahdollisesti tehty vammaispalvelulain (380/1987) mukaisia asunnonmuutostöitä, joiden purkaminen ja siirtäminen uuteen asuntoon aiheuttaa kustannuksia ja kohtuutonta haittaa.

Lausuttavaa eläkkeensaajan asumistuen tuloharkinnan kiristämisestä? (eläkkeensaajan asumis-tuesta annetun lain 11 §)

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Lisäomavastuuprosentin kiristämisen myötä tapahtuva asumistuen pienennys lisää edelleen jo nyt tehtyjen leikkausten vaikutuksia ja heikentää taloudellista tilannetta entisestään.

Lausuttavaa eläkkeensaajan asumistuen omaisuuden vaikutuksen kiristämisestä? (eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 12 §)

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Ei lausuttavaa.

Lausuttavaa esityksen taloudellisista ja kansalaisvaikutuksista?

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Ei lausuttavaa.

Lausuttavaa muista vaikutuksista?

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Näkövammaisten liitto huomauttaa, että hallituksen esityksen luonnoksessa ei ole lainkaan arvioitu vammaisvaikutuksia eikä perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia. Valmistelussa ei ole noudatettu lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Kyse on valtioneuvoston julkaisusta 66/2022. Kyseisessä julkaisussa ovat omat alaluvut perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arvioinnista ja vammaisvaikutusten arvioinnista. Vaikutusarviointiohjeessa todetaan yksiselitteisesti, että vammaisten ihmisten kannalta merkittäviä kysymyksiä voi liittyä esimerkiksi toimeentuloa koskeviin säädöksiin.

Suomen hallitus on käynnistänyt useita lyhyellä ajalla valmisteltavia lainsäädäntömuutoksia, jotka ovat käytännössä leikkauksia. Niiden yhteisvaikutusten ja ristikkäisvaikutusten arviointi on tekemättä. Valitettavasti näyttää siltä, ettei yhteisvaikutuksista välitetä eikä leikkausten kohdentumisella osittain tai jopa kokonaan samoihin ihmisryhmiin ole merkitystä. Se, että yhteisvaikutusten arvioinnista laaditaan raportti myöhemmin, ei ole riittävää.

Lausuttavaa voimaantulosta?

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Ei lausuttavaa.

Muuta lausuttavaa esityksestä?

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Ei lausuttavaa.

Kokko Sari
Näkövammaisten liitto ry